

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica šte. 6.

GLASNIK

Naročnina znaša:
celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna šte. „ 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 9.

V Ljubljani, dne 27. februarja 1914.

Leto VII.

Splošna vojaška dolžnost.

Naše organizirano ljudstvo je do- bilo moč v roke. Doma ima politično gospodarstvo v rokah, v državnem zboru ima skoraj samo svoje zastopnike. Pametni ljudje to vidijo, tudi stanovni, ki so ob postanku naše krščanske organizacije metalj kamenje vanjo, skušajo dobiti prostora v naši stranki in postati deležni njenih dobrot. Nikomur ne moremo in ne smemo zameriti, če postane pameten, če se zgodi to še tako pozno. Posebno se vidi ta razvoj v mestih. In pri tej priliki moramo poudariti eno reč.

Ko se je pričela graditi sedanja naša ponosna politična organizacija, so po mestih in obrtnih krajih prvi zavihali rokave in šli brez ozira na desno in na levo na veselo delo ravno delavci. Bili so boj na dve strani, proti liberalcem in socialnim demokratom, dočim so kmetje morali pomesti samo z liberalci. Tega ne smemo pozabiti!

Politična stranka je delavstvu izpolnila prve najvažnejše zahteve. Kjer je mogla, jim je izposlovala zastopstvo v samoupravnih zastopih. Začela se je nova doba za delavstvo. Delavci so dobili v vseh zastopih besedo, povsod lahko dvignejo glas za svoje pravice. Z novimi pravicami pridejo nove dolžnosti. Sedaj bi moral biti vsak delavec popolnoma na jasnem, kako je z njegovimi pravicami.

V zastopih, kjer se reže kruh pravice, se vrši oster boj med stanovni. Vsak hoče zase največji in najboljši kos. Čim boljše kdo pozna svojo pravico in z močnejšim glasom zahteva, večji kos mu je dovoljen. Jugoslovanska strokovna zveza se je ustanovila zato, da združi vse poštene slovenske delavce za ta boj in da jih natančno pouči o njihovi pravici. Čim več nas bo, glasneje bomo lahko zahtevali in čim boljše bomo poznali svoje razmere in pravice, več bo kruha za delavstvo.

Zato moramo vcepiti vsem poštenim našim delavcem sledeče resnico: Edina resna zastopnica delavskih koristi je J. S. Z., po njeni moči se bo merila tudi moč in zavednost slovenskega delavstva.

Vsak delavec, ki pravi, da je naš, pa ni član J. S. Z., je kakor vojak, ki ne nosi vojaške obleke in orožja; za moč cele delavske vojske ne pomeni nič.

Časi so resni. Boj je vedno hujši, zato vse pod orožje. Kdor je za boj, v bojne vrste!

Prvi smo šli v vinograd. Skrbimo, da bomo polnoštevilo zbrani, ko bomo

lahko terjali plačilo, da nas ne bodo prekosili tisti, ki so šli delat šele ob enajsti in dvanajsti uri.

Po končani stavki tiskarjev.

»Christlich soziale Arbeiterzeitung« piše: Po trimesečni dobi se je končala stavka avstrijskih tiskarjev. Boj se je pričel začetkom decembra, ko so delavci v več tiskarnah izprli, splošna stavka se je pa pričela 27. decembra 1913, ki se je 17. februarja 1914 končala s silo vsled izjave pomočniškega odbora. Če hočemo celo resnico povedati, ne moremo govoriti o koncu, marveč da se je stavka žalostno izjalovila. Zaupniki pomočnikov niso pritrtili paktu, ki ga je sklenil pomočniški odbor in pomočniki sami so z velikim ogorčenjem obsodili pakt, katerega je odobrilo le zastopstvo pomočnikov, ki so ga potem delavcem tako vsilili, da so jim brutalno vsako nadaljno podporo odrekli.

Zakaj se je vodil ta boj? Predvsem zato, da se zvišajo plače, da se zniža delovna doba za četrte ure dnevno, da se brezpogojno prizna posredovalnica Zveze, da se omeji osobito izrabljanje stavnih strojev. Glede na plače so izjavili podjetniki že predno se je stavka pričela, da so pripravljene veliko priznati, ostale točke so pa odklanjali. Zastopniki pomočnikov so pa zahtevali, da se morajo vse zahteve izpolniti. To je stavko, ali če že hočete, izpor povzročilo.

Zastopniki pomočnikov so, ko se je pričelo stavkati, mogočno naznanjali in z njimi vred je to resnico pelo tudi socialno-demokratsko časopisje, njemu na čelu »Arbeiter Zeitung«, da bodo tiskarne drago plačale, ker so odklonile zahteve in da zmage delavcev ne bodo mogle preprečiti. Delavci lahko čakajo, dokler se gospodje lastniki tiskarn ne izpametujejo, ta stavek se je ponavljal v vseh poročilih o stavki. Glede na organizacijo, ki je to stavko vodila, te ošabne besede niso bile kolikor toliko neutemeljene. Organiziranih je 92% vseh pomočnikov; od leta 1891. se v tiskarski obrti ni stavkalo, razpolagali so s silnim stavkarskim zakladom, ki omogočuje pomočnikom tudi dolgo stavko, ne da bi trpeli pomanjkanje.

Zdaj si pa oglejmo uspeh in ga primerjajmo z baharijo rdečih voditeljev. Glede na zahteve za izboljšanje plač se je dosegel navidezen uspeh, a ta uspeh bi bil še ugodnejši, če bi se ne bilo pričelo stavkati. Mlajšim pomočnikom do 23. leta se plače niso izboljšale, ker je že prej obstajala najnižja plača (na Dunaju seveda) 34 kron, kolikor znaša

zdaj in se poviša najnižja plača šele s 23 letom na 38 kron. Srednje stopinje pridobe tedensko po 4 krone, višje po 1 do 2 kron, deloma pa tudi ničesar. Doklade za delo pri stavnih strojih se niso zvišale, marveč so se znižale od 52 na 35%, nasprotno so pa prej morali stavci pri stavnih strojih na uro postaviti 6000, po stavki pa morajo postaviti vsako uro 6400, torej 400 črk več kakor prej. Odklonila se je zahteva, da se povišaj samoposebi vsako leto najnižja plača in se je določilo, da se v bodočih petih letih plača ne poviša. Delovna doba se je v toliko okrajšala, da se ob sobotah delo pol ure prej konča. To je res uspeh, uspeh, ki bi bil večji, če bi ne bili stavkali.

V vseh ostalih zahtevah se je pa dosežani dejanski položaj zdatno poslabšal. Odklonjena je zahteva, da se brezpogojno prizna posredovalnica Zveze in se je sklenilo, da se mora dosežani posredovalnica Zveze opustiti in ustanoviti nova, ki jo bo vodil nestranski uradnik, nadzoroval jo bo pa en podjetnik in en zastopnik delavcev. Tudi neorganiziranim delavcem je ta nova posredovalnica dostopna. Glede na odpovedi je bilo prej določeno, da se sme pomočniku delo odpovedati le na plačilni dan, zdaj se lahko pomočniku lahko vsak poljubno dan odpove in je podjetniku dovoljeno, da se sme s pomočnikom zasebno dogovoriti in da sme po okoliščinah celo odpovedni rok odpraviti. Pomožni delavci so se smeli dozdat odpuščati le ob plačilnih dneh, zdaj se smejo prve štiri tedne delovnega razmerja vsak dan odpustiti. Dozdat so se smeli na stavnih strojih uporabljati le pomočniki, zanprej se smejo uporabljati pri stavnih strojih tudi vajenci.

Zastopniki pomočnikov so morali celo vgrizniti v kislno jabolko, da ostanejo v delu vsi tisti, ki niso stavkali in da jim ne sme nihče ničesar očitati, podjetniki so pa izjavili, da ne bodo delavci zasramovani, ko prično zopet delati. Zveza je tudi obljubila, da bodo do konca februarja vsi prejšnji delavci pripravljene, da prično delati, gospodarji pa niso dolžni, da sprejmejo takoj vse delavstvo nazaj, marveč le, kolikor osobja rabijo.

Z največjo ošabnostjo pričeti boj se torej ni končal le s porazom delavcev, marveč poražena je bila v boju tudi socialno demokratska stranka. Naravnost nesramno je, kakor je tu socialna demokracija izdala koristi članov svoje najmočnejše strokovne organizacije. Mesce in mesce so delavstvo hujskali, češ, nepremagljivo si, zdaj so pa ubogi delavci zaslepljeni, morali uvideti, kako da jih je rdeče vodstvo vo-

sem pogledovala zdaj proti njemu, zdaj zopet proti kolesu, ki se je vedno z enakim šumom okrog vrtilo. Mati je nekaj prala in čakala, da zaspiva, pa na očeta, ki je kadil in se razgovarjal v prvem vozu s svojim bratom in z nekimi prijatelji.

Tu zagledam, da je kolo naenkrat obstalo, in ko vidim, da se ne zavrti iznova, pravim: »Mama, Kurro Madin (ki je vrtilo kolo), je šel spat.«

Mati se ozre in tu začujemo, da nekdo skoči od vagona in beži proč s srahovitim krikom. Dvignivši se stopi mati in gre v drugi konec, v kuhinjo, kjer je bil samo kuhinjski služabnik. Zbudi ga in mu reče, naj gre pogledat, kaj se je zgodilo z vrtilecem in zakaj je zapustil svoje mesto, ko se je vendar njegova kratka služba šele pred nekaj minutami začela.

Komaj pride mama nazaj v voz, pa priletijo kolo iz okna nanagroma v spalnico, kot bi ga bil kdo s strašno silo vrvel, in ko se obe prestrašeni ozreva tjakaj, se pokažejo veliki, rumeni kremplji na robu malega okna in za njimi v trenutju glava strojske barve in svitile oči ogromnega tigra.

Sedem strahu okamenela in začujem težko dihanje svoje matere, ko je zagledala krvavordeče čeljusti in velike, bele zobe. Videli sva gobec široko

odprt in ustni zverini se pomikata nazaj v groznem renčanju. Ta pogled je pač mogel koga prestrašiti in moja mati je zatrijevala kasneje, da ji je kar srce obstalo. Preden sem se zavedla, da je bil v oknu res krvoločni tiger, stopi ona, kakor si že bodi prav pred odprtino in potegnivši pernatno zglavnico izpod glave mojega spečega brata jo potisne izcela v obraz prestrašenemu tigru. Ni utegnila drugega nego čuditi se, kakšno orožje je to; drugo trenutje zgrabi in potegne svojo zglavnico k sebi in jo potisne tesno proti oknu; medtem pa gleda krog sebe, kaj bi še mogla porabiti za barikado.

Tu skočim s svoje klopice, potegnem kvišku pernico in dvignem njen konec, kolikor so zamogle moje male ročice, rekoč: »Pritisni še to, mama!«

Mati se sklone in držeč še blazini z eno roko, dvigne pernico in jo postavi proti oknu.

Precej časa potrebujem, da to povem, zgodilo se je pa v trenutju; čudovito je, kako hitro dela, kdor je v nevarnosti. Čuli sva praskanje tigrovih krempljev, ko so prodrli skozi prvo blazino, ravno ko je mati pritisnila drugo, in ko je bila pernica gori, sva lahko slišali, kako se je praskal proč in kašljal in se davil, ko mu je perje naših blazin zašlo v oči in globoko v

dilo za nos. Lahko umevano, da je delavstvo ogorčeno, saj tako delavstva ni nihče potegnil, kakor so zdaj rdeči voditelji tiskarje potegnili. Člani najstarejše, najmočnejše delavske organizacije v Avstriji zdaj lahko sami presojajo in znajo, da so kot premaganci zapustili vojno pozorišče.

Če bodo tiskarji zdaj vsaj izpregledali, je vprašanje, ki naj ga tiskarji sami rešijo, saj intelgentni so dovolj.

Zakaj pa tak poraz tiskarjev? Ali ni nekoliko ž njim v zvezi tudi to, ker poseduje socialna demokracija več tiskaren sama v Avstriji? Vsekakor: če so tiskarji pametni, bodo pomedli s svojimi sedanjimi rdečimi voditelji, ki so, lahko se reče, njih koristi izdali, ko bi morali znati, in to so tudi znali, da so sedanji časi drugačni, kakor so bili tisti časi, ko so stali nasproti nezdrženim tiskarnam strokovno združeni tiskarji. To bi bili morali znati kakor tudi, da se veliki delavski boji ob času gospodarskih kriz ne smejo pričrnjati in da se morajo vpoštevati tudi stanovske razmere v sosednjih gospodarskih toriščih. V Avstriji bi bili morali vpoštevati položaj, ki je v Nemčiji nastal, ko so tiskarji brez boja sprejeli zadnji tarif, ki je tudi položaj tiskarjev poslabšal. A mesto da bi bili rdeči voditelji to vpoštevati in v tem zmislu svoje člane inteligentne tiskarje poučevali, so pa rajši hujskali in končno izdali glavno, kar je smoter organizacije, da morajo biti vsi tiskarji organizirani.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

KAJ PRIPOVEDUJE OBRtni NADZORNIK IZ TOBAČNIH TVORNIC.

O razmerah v ljubljanski tobačni tvornici leta 1913. poroča c. kr. obrtni nadzornik:

Tisti dan, ko se je izvedla revizija v ljubljanski tobačni tvornici, je bilo zaposlenih 2191 (2228) odraslih delavcev, med njimi 328 (328) delavcev in 1867 (1900) delavk. Delavsko stanje se je v primeri s prejšnjim letom predvsem zato znižalo, ker se je večje število delavk vpokojilo. Na novo so sprejeli 89 delavcev, trije so bili za kazen odpuščeni, 15 jih je prostovoljno delo zapustilo.

Glede na stavbne izpremembe je omeniti, da se je zgradilo novo nadstropje na pritlično hišo čuvajev, da se pridobe primerni prostori za nameravano zavetišče dojenčkov. Na vabilo c. kr. deželne vlade se je udeležil tozadevne komisije razprave tudi obrt-

goltanec. Sodeč po strašnem praskanju, ko je trgal proč les ob strani malega okna, je bil v čudni stiski. Bilo je prijetno poslušati njegovo kašljanje in hropenje, ko bi ne bilo nevarnosti, tako je bilo pa pač grozopolno. Brž se obrne mati k meni, rekoč: »Pokliči papa! Zavpij, kar moreš, glasno. Reci: Mama vas potrebujejo. Pa ne pojdi preblizu vrat; ostani pri meni.«

Jaz sem takoj zakričala: »Papa! Mama vas potrebujejo. Pridite brž!«

Ta klic je brž privabil očeta. Ker se je mama vsa tresla in ni mogla govoriti, dasi je še vedno tiščala trdno pernice, sem jaz, ki sem bila vedno urna mladenka, hitela razložiti prizor, ki so ga gledale njegove osuple oči in ki ga je, združen s kašljanjem in renčanjem odzunaj, zelo prestrašil. Obrnil se je, da gre ven pogledat, ko sem mu brez sape pravila nekako tako-le:

»Tiger je poizkusil priti skozi okno, mama mu je pa pritisnila blazini in pernico naravnost v obraz in on jih je požival, in perje ga duši.«

Oče vzame brž svojo veliko puško s stene, pokliče majorja C. iz drugega voza in beži na stran vagona, kjer je ležal tiger na tleh ter se valjal sem in tja in krog in krog obračal obupno pozikušaje otresti se perja. To se ga je pa, zmočeno s slino, ki se mu je cedila iz

Mati prepodi tigra.

Angleški: Irma Blood. Slovenski Dr. J. K.

Pred nekaj leti, ko sem bila še majhna deklica, sem doživela burno zgodbo. Moj oče, prvi inženir na eni največjih železnic v Indiji, je imel nadzirati novo progno, ki se je gradila skozi silno težavno, močvirno grmovje. Kolikor daleč so bile položene tračnice, kolikor daleč je stroj torej mogel iti, se je tudi on selil z nami vred. V Indiji navadno postavijo progno na visok nasip, prav posebno za to narejen, da živali ne pridejo tako lahko gori in pod kolesa.

Z očetom smo bili mati, jaz in mali bratec; imeli smo tri vozove, zvezane z malim hodnikom. Prvi voz je bil nekak salon, drugi pa spalnica, ki je imela dve mali klopici za naju dva otroka, ki sta se ponoči postavili ob steno, podnevi pa skupaj zložili. Klopici sta bili druga proti drugi pod oknom na vsaki strani. Okno, ki je bilo proti meni, ko sem ležala, je imelo slamnato kolo v sredi, nekaj podobnega mlinskemu kamnu, in ko se je vrtilo in namakalo z vodo, je nekoliko hladilo zrak.

Tisto noč, ko smo izkusili čudovito zgodbo, je moj brat brž zaspal in jaz

predstavlja tujka slovensko zemljo. — Dr. Triller in »Sokolska zveza« sta vložila proti gđ. K. T. ovadbo zaradi obrekovanja. Svet se suče!

Volilna reforma za kranjski deželni zbor. Liberalci bi imeli radi tako volilno reformo, ki bi koristila njihovi stranki. Besedičijo sicer, kadar govore skozi okno, o splošni volilni pravici, drugače se pa drže starih privilegijev in davčnih uradov. To nasprotje jih nič kaj ne moti, ker so nedoslednosti vajeni. Kje treba reformirati? Po kmetih ima ljudstvo le en interes, namreč prosih kmetijstva. Po mestih in trgih so pa interesi različni. Imamo na Kranjskem mesta in trge, kjer je dokaj kmečkega in od kmetov odvisnega življa. Trgovci, obrtniki in uradniki imajo pa vsak svoje težnje in zahteve. Za mesta in trge po deželi bi bil tedaj primeren proporcionalni sistem in to ne le za deželne in državne, ampak tudi za občinske volitve. Tak sistem imajo pri občinskih volitvah že v Ljubljani in, kakor kažejo zadnji dogodki, ne v kvar mestnemu gospodarstvu. Upanja ni dosti, da bi v sedanjem kratkem zasedanju moglo priti do kakega sporazuma med strankami. Odseku za volilno reformo se je podaljšal rok za predlogo poročila o prenosni deželnege reda in deželnege volilnega reda. Do prenosne pa ne bo prišlo. Dr. Šušteršič je predlagal, da naj se število mandatov v kmečka kuriji pomnoži za štiri, v mestni kuriji pa za en mandat. Grof Barbo je izjavil, da je načelno proti tej pomnožitvi, ako se ne da tudi veleposestnikom več mandatov. S tem so se pogajanja razbila.

Plače kranjskih učiteljev res niso velike in je prav, da se jim zvišajo. Predlagajo se trije načrti zvišanja. Ako se bo vzela za podlago srednji načrt, po katerem bo mogoče učitelju priti do 4000 ali 5000 kron letne plače, bodo gospodje učitelji že lahko zadovoljni. To zvišanje bi povzilo blizu en milijon kron, skoraj polovico one podpore, katero bo dobivala dežela kranjska od države kot dohodek od zganjanja. Treba bi bilo pri določevanju plač ozirati se na to, kako učitelj deluje za ljudstvo. Učitelj, ki ima največje veselje, mazati duhovnike in zastopnike tiste stranke, ki ima večino po deželi, po liberalnih časopisih, bo dobil s povišano plačo šele prav duška za svoje nemarno delo. Takemu učitelju ne gre dobra plača, ker on krščanski vzgoji zunaj šole več škoduje, kakor v šoli koristi. Treba bo tudi nekoliko prikriti šolski zakon, da bo primeren potrebam in zahtevam ljudstva. Naše ljudstvo zahteva nekoliko pouka v dvorazrednicah, tedaj v eno-, dvo- in trirazrednicah poldnevni pouk. Učitelji bi imeli potem nekoliko več dela, ker bi se na ta način potrebovalo manj učnih moči, bi bile te lahko bolj plačane. Ako se bodo videli v šolah uspehi, ki so koristni v življenju, bodo starši tega veseli, mladina se bo v kratkem času veliko naučila in to bo tudi učiteljem dajalo poguma v njihovem poklicu.

Doktor medroslova je postal g. Jožef Jenko, gimnazijski profesor v Trstu, rojen v Cerknjah. Nad vse zanimivo je, da je šel g. profesor delat profesorski izpit sedaj, ko vrši profesorsko službo že 25 let. Dr. Jenko je eden izmed najučenejših slovenskih profesorjev. Govori in piše 12 jezikov. Iskreno čestitamo!

Okno v svet.

Zbližanje med Nemčijo in Anglijo. Po vseh prilikah se zdi, da se počasi razgrinjajo tisti temni oblaki, ki so plavali nad Nemčijo in Anglijo tako, da se je cel svet bal in s strahom pričakoval, kdaj da se tako zgostijo, da povzročijo vihar svetovne vojske. Dve leti sta minuli, ko je priporočal pruski general Bernhardi in knjigi, ki jo je izdal, da naj Nemci rajši sami napadejo Angležje in Francoze, kakor pa da čakajo, kdaj da napovesta Anglija in Francija vojsko. Tudi Angležje so hujskali, naj napadejo. Zmagovalec Indijcev in Burrov, znani lord Roberts je v Angliji zahteval, da naj se vpelje splošna vojaška dolžnost. Bal se je, da ne bi se Nemci v Angliji izkrcali in bi bila Anglija na milost in nemilost izročena, ker Angleži nimajo stalne armade, kakor jih imajo države na evropski celine. A že pred dvema letoma je sir Edvard Grey jeseni naglašal, da se bodo morali Nemci in Angležje sprijazniti, dasi se je ravno takrat nasprotje med Anglijo in Nemčijo zaradi Maroka zelo, zelo poostrišlo. Dve leti se že zdaj Nemci in Angležje pogajajo, da se nasprotstva vsaj pomile. Seveda je balkanska vojska ta pogajanja večkrat prekinila, a zaveda je le toliko dozorela, da se ve, da Anglija in Nemčija kmalu skleneta spravo. Šlo bo seveda

zopet za delitev zemlje v Aziji in v Afriki in bo Nemčija veliko sveta pridobila, Angležje si pa marsikateri plen brez orožja zagotove. Pri razdelitvi zemlje seveda mi zvesti zavezniki Nemčije ne bomo ničesar pridobili, ker na Dunaju nimajo zmisla za to, kako velevažne da so za procvit in napredek domovine prekmorske naselbine. Naš človek bo prej ko slej tlačanal v inozemstvu Nemcem in Angležem, tisti pa, ki doma ostane, bo pa v raznih tvornicah še naprej umiral gladu ob sijajnih dnevnih plačah 1 K 50 vin. in pa še manj.

Dva častnika iz graškega občinskega sveta izstopila. Občinska svetnika v Gradcu, vpokojeni podmaršal Marš in vpokojeni major pl. Pecchio sta izstopila. Moža sta namreč volila za podžupana socialnega demokrata Ausobskega. Vojno ministristvo ju je nato pozvalo, da naj ali odloži svoji šarži, ali pa kot občinska svetnika odstopita.

Nemško domoljubje do Avstrije. V Plebucu na Štajerskem bi radi Nemci postavili tistemu Bismarku spomenik, ki je najbolj našo Avstrijo ponižal, in sicer naj bi se Bismarku umaknil spomenik, postavljen v spomin cesarju Francu I.

Pogodba med Turki in Bulgari. Ruski list »Novo Vreme« je objavil pogodbo, ki se je baje dne 12. januarja sklenila med Bulgari in Turki. Po tej pogodbi (če je resnična) se obe državi zavezujejo, da bodeta varovali sedanje svoje meje in druga drugi jamčita sigurnost. Ozemlje zapadno od Strume se priznava kot bulgarska interesna sfera. Ako katero obeh zaveznic napadeta vsaj dve nasprotni zavezni državi, je to casus belli tako za Bulgarsko kakor za Turčijo. V vsakem vojnem slučaju imajo turške čete svobodno prehod skozi bulgarsko Trakijo. Bodoča teritorialna razdelitev med Turčijo in Bulgarijo se vrši po razmerju vojnih uspehov; Bulgarija se odreja svojim zahtevam na Egejske otoke. Eventualne difference med obema državama se predložijo v razsodbo mirovnemu sodišču. (Potemtakem bi Bulgarija morala pomagati Turčiji v vojni z Grčijo le tedaj, ako bi Grčiji pomagala Srbija ali Rumunija, kar je skoraj gotovo.) Sedaj pa prihaja na dan drugo dejstvo, namreč oster spor med Turki in Bulgariji radi bulgarskega prebivalstva v Trakiji, ki je sicer bulgarske narodnosti, a mohamedanske vere. Turki očitajo Bulgarom, da te ljudi (zovejo je Pomaki) zatirajo. — Sedaj se ne ve, kaj je resnica. Ali se je »Novo Vreme« zlagalo, ali pa se Bulgari in Turki nalašč pripravajo.

Lizbonski patriarh Antonius Mendes Bello se je vrnil v Lizbono, iz katere so ga pregnali pred dvema letoma svobodomiselci, na čelu jim socialni demokratje.

Katoličani na Francoskem. Nadškof v Reimsu je izdal pastirski list, v katerem naroča katoličanom, da smejo ob volitvah v zbornico voliti le take kandidate, ki se zavežejo, da ne bodo omejevali pravic katoličanov in da se bodo borili proti nemoralnim postavam ter delali na to, da se obnove diplomatske zveze Francije z apostolsko stolico.

Nemški državni kancler je v nekem govoru ostro napadel socialne demokratje in izjavil, da s to stranko ne bo paktiral, marveč se ž njo najstrožje boril. V naši monarhiji pa celo ekselence socialne demokratje volijo.

100 letnico praznujejo zdaj v Dalmaciji, odkar pripada ta lepa, a preveč po naših oblasteh zanemarjena slovanska dežela naši državi.

Nova katoliška stranka v Galiciji. »Lud Katolički« objavlja članek, ki zahteva, naj se v Galiciji ustanovi katoliška ljudska stranka.

Balkanske države, Rumunija, Srbija, Grčija in Črna gora so se zvezale med seboj proti Avstriji in Bulgariji ter se postavile na stran Rusije.

O socialnem pomenu dobrih stanovanj. Na mednarodnem kongresu katoliških učiteljev v Monakovem, meseca septembra 1900, se je v socialnem odseku pretresavalo vprašanje o stanovanju ter se je poudarjal njega eminentno socialni značaj zlasti iz sledečih razlogov: »1. Stanovanjsko vprašanje je velevažno v zdravstvenem oziru za posameznika in za celoto. Posledice glede nezdravih stanovanj so strašne glede telesnega, pa tudi duševnega človeškega razvika. Statistika potrjuje večje število boleznih in večjo umrljivost pri odraslih, posebno pa pri otrocih. 2. Stanovanjsko vprašanje je visokega n r a v s t v e n e g a p o m e n a za p o e d i n c a i n z a r e d n o d r u Ź i n s k o ž i v l j e n j e. Statistika je zopet ugoovila notranjo vez med n r a v s t v e n o s t j o i n s t a n o v a n j s k i m i r a z m e r a m i. Etični so torej momenti, ki zahtevajo prostorno, družin-

skemu krogu primerno stanovanje. Kakor od urejenih premoženjskih razmer, tako je tudi od stanovanjskih razmer odvisno duševno — n r a v s t v e n a b l a g i n j a č l o v e Ź e k e d r u Ź b e. 3. Stanovanjsko vprašanje je pa tudi važno v g o s p o d a r s k e m o z i r u. Kaj škoduje bolj delavskim slojem, kakor previsoka najemuina, negotovost najeminskega časa, pogosto menjavanje stanovanja in često prevelika oddaljenost stanovanja od delavnice?! Vsled tega socialnega pomena stanovanjskega vprašanja je dolžnost države, dežele in občine, sploh človeške družbe, da se z v s o r e s n o s t j o z a v z a m e j o z a t o p r e p o t r e b n o v p r a Ź a n s j e.« — Tako kongres v Monakovem. Mi dostavljamo, naj bi se merodajni faktorji v deželi in v občinah zganili, da se opomore kmečkim in delavskim slojem, ki tudi pri nas silno trpe vsled neprimernih stanovanj. Če zamorejo kapitalisti hiše zidati in jih drago v najem oddajati siromakom, bi li ne zamogle občine graditi s svojim občinskim kreditom primernih stanovanj. Koliko bolniških in drugih stroškov bi si občine na ta način prihranile!

Mažarski listi za vojsko z Rusi. Mažarski listi pišejo: Sedanje stanje na Balkanu ne ugaja Bulgariji, Turčiji in Avstriji. Zato se je šlo za to, da se Bulgariji in Turčiji da vreči možnost izprevreči bukareški mir. To bi bilo mogoče, če bi Rumunija ostala nevtalna. Baš zato se je grof Tisza na nalog grofa Berchtolda začel z ogrskimi Rumuni pogajati. Toda Rusiji se je posrečilo Rumunijo prepričati, da je v njenem interesu, proti Bulgariji in Turčiji bukareški mir zavarovati. Avstrija se mora s tem zadovoljiti ali — »Pester Lloyd« piše značilno: Stvar velevalosti, zlasti onih, ki so najbolj interesirane, bo, da ali to stanje stvari sprejmo ali pa rešitev balkanskega vprašanja vzamejo v lastne roke. Z diplomatskimi sredstvi se pa ne bo ničesar več doseglo in vprašanje se more rešiti le s silo.«

Vodja Slovkov na Mažarskem Vladimír Hurban je umrl.

Brezlični brzojav so napravili med Berlinom in Newyorkom. Časopisi si že pošiljajo novice iz Amerike in pa obratno.

Brezposelnost. V Nemčiji je brez dela okrog 800.000 delavcev. Nemški delavci zahtevajo, da se delavce iz tujih držav odpusti od dela in sprejme domačine. Prizadeti bi bili pri tem delavci iz naše države, katerih je v Nemčiji okrog pol milijona. Pruske oblasti res neumljeno preganjajo naše delavce. Za vsako malenkost jih podijo čez mejo. Poleg tega mora vsak delavec takoj, ko pride v Nemčijo, kupiti delavsko karto, ki stane 6 kron, brez katere ne dobi dela. Plačati se mora tudi osebno-dohodninski davek. Kdor ne plača, ga takoj poženejo iz države. Naj bi naši ljudje ne silili preveč v Prusijo.

Nikar v Ameriko! Kakor je razvidno iz raznih ameriškanih časnikov, je tam štrajk in brezdelje na dnevnem redu. Vsled tega je nastala splošna draginja v Združenih državah; in ne samo po mestih, tudi po deželi. Pa tudi ni upanja, da bi se položaj kaj kmalu izboljšal. Komisija na Ellis Islandu brez vsakega razloga izseljenca zavrača, češ, da je Amerika že prenapolnjena z ljudmi, ter se boje, da še domačinom kmalu ne bo dosti kruha. Zato kličemo: Nikar v Ameriko! Kdor pa nikakor ne more ostati na rodni grudi, bodisi vsled slabe nerodovitne zemlje, ali iz drugih upravičenih vzrokov, naj se raje odloči, da ostane bližje svojega rojstnega kraja. Ker je v B o s n i mnogo dobre rodovitne zemlje in nakup zemljišč mnogo cenejši kot doma, svetovali bi, da bi se dotičniki zavzeli za Bosno. Družba sv. Rafaela je v ta namen naprosila razne osebe in družbe v Bosni, da nam gredo na roko pri nakupu zemljišč. Dobili smo tudi povoljen odgovor. Kdor se zanima za to, naj se obrne na Rafaelovo družbo v Ljubljani, Dunajska cesta 29, I. nadstropje. (Glavna mitnica.) Tu dobi vsa nadaljnja pojasnila in posredovanja brezplačno.

Iz pastirskega lista goriškega knezo-nadškofa.

Prezvišeni goriški knezo - nadškof dr. Frančišek B. Sedej je objavil časa zelo primeren pastirski list, v katerem razpravlja o mlačnosti v verskih rečeh ali o verskem indiferentizmu. Najvažnejše misli so:

Verski indiferentizem je nezmislno.

V prvem delu se pobiva krivi nauk, ki trdi, da je vsaka vera dobra. To napačno načelo nasprotuje božjemu razodetju, Kristusovemu poslanstvu, namenu Njegove cerkve in naši lastni zdravi pameti, ker »resnico in laž, kre-

post in pregreho se ne sme stavljati v isto vrsto.« — Rečeni nauk je v svojem bistvu brezbožen.

»Da bi bila Bogu ljuba in prijetna vsaka vera, vsako bogoslužje, nasprotuje bistvu božje nature, njegovih resničnosti, modrosti in pravičnosti... Če je dobra vsaka vera, potemtakem je Bogu vse eno, če se ga časti z resnico ali lažjo, krepostjo ali grehom, če se spozna ali taji njegove razodele nauke, če se časti njega samega ali več bogov in celo satana v malikih. Ali je mogoče o večno svetem, modrem in resnicoljubnem Bogu kaj takega le misliti?«

Prava strpnost.

»Cerkev božja je nestrpna samo nasproti zmotam in krivim naukom, strpna, da celo ljubeča mati pa je zapeljanim osebam, kakor pripominja sv. Avgustin: Sovražite samo pregrehe, ljubite pa ljudi...!

Naši nasprotniki nam brž očitajo nestrpnost, pomanjkanje ljubezni, ako mi branimo svojo vero, resnico in pravico ter jim odgovorimo, kar jim tiče. Ni pa jih na celem svetu večjih nestrpnostev, fanatikov in krutih preganjalcev katoliške cerkve, kakor so ravno krivoverci in razkolniki. To uči cerkvena zgodovina in vsakdanja izkušnja.«

Bodimo odločni v verskih stvareh!

»Kadar je preprič o posvetnih za devah, če se učenjaki pričajo o znanstvenih vprašanjih, ali če govorniki, poslanci, sodniki itd. dokazujejo svoje mnenje z dokazi, tedaj smemo vpoštevat i nasprotnikovo mnenje.

Kadar pa gre o verskih, od Boga razodetih resnicah, od katerih je odvisno naše večno zveličanje, ne moremo in ne smemo niti za las odjenjati nasproti drugovercem. In Kristus je zagrozil: »Kdor ne veruje, bo pogubljen.« (Mark., 16, 16).

Torej z resnico na dan! Spoznavajmo jasno svojo vero, branimo jo! Ne dopuščajmo, da se vpriči nas govori zoper sveto vero; to bi bilo znamenje verske mlačnosti, če ne tajitev svet vere. Naša dolžnost je častiti Boga s celim srcem. Kako ga za častimo, ako pristupimo, da se zabavlja zoper verske resnice, od njega razodete ali zoper njegovo cerkev? Ljubiti moramo bližnjega kakor samega sebe. Vprašam ali se ga ljubi, ako dopustimo, da se naš bližnji ostrupi s krivimi nauki, z verskimi dvomi, ali celo z nevero?«

Proč s polovičarstvom!

»Mlačnost v veri se širi dandanes kakor kuga iz višjih stanov v nižje, od izobražencev do napol izobražencev.

Polovičarji so oni, ki sicer z besedo prisegajo na katoliški program, ki pa iz osebnih obzirov za časa volitev potegnejo z nasprotniki katoliške stranke. Polovičarji so oni liberalci, ki molijo doma rožni venec, ki pa se v javnosti sramujejo spoznati Kristusa in njegovih naukov. Polovičarji so oni uradniki in učitelji, ki se ne upajo pokazati javno svojega prepričanja iz strahu, da bi ne bili preganjani. Polovičarske so one gospe in gospodične, ki sicer hodijo v cerkev, ali obenem tudi na nevarne veselice, v gledališča in v liberalna društva. Polovičarji so oni, ki se prištevajo h katoliški stranki, a doma čitajo nasprotne ali cele prepovedane časnike. Vsi ti cincajo med Bogom in hudičem in hočejo služiti dvema nasprotnima si gospodoma. Kakšno družbo ima pravica s krivico? Ali kakšno tovarištvo ima luč s temo? tako vprašamo s sv. Pavlom (II. Kor. 6, 14) te dvojne duše. Kristus, večni resnici, ni bilo nič bolj zoprno, kakor hinavstvo farizejev, katerim je napovedal gorje in pekel.

Načela vladajo svet; kakršno je mišljenje, takšno je življenje. Če so načela slaba, bo tudi dejanje in nehanje človekovo slabo in narobe.«

Versko vprašane za človeka najvažnejše!

Vera veže celega človeka z Bogom: ona objema in prešinja njegov razum, voljo in srce. Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. (Mat. 22, 37). Človeški razum se umiri le v spoznanju Boga, večne resnice. Zato pravi sveti Janez Evangelist: To je večno življenje, da spoznajo Tebe, samega pravega Boga in Jezusa Kristusa, kateriga si poslal (Jan. 17, 3). Indiferentist ali mlačnež pa se nič ne briga za najvišje resnice, ki so za človeka najbolj važne in potrebne. Vprašam, ali ni naša dolžnost, da smo na čistem, ali je naša duša neumrljiva ali ne, ali je naš zadnji cilj naraven ali nadnaraven, ali se je Bog res nam razodel in nas učil, ali pa je nam vodnik skozi življenje samo naš omejeni razum? Ali ni za vsakega najbolj važno vprašanje, ali je po smrti še drugo življenje, ali nas čaka res pekel ali nebo? Najbolj resni

in pametni ljudje, največji učenjaki so ta vprašanja temeljito raziskovali in iskali resnice, mlačnež v veri pa gre mimo njih z nerazumljivo nebrižnostjo in lahkomišelnostjo.

»Mlačnež je podoben jetikavemu človeku, ki ne pozna svoje nevarne bolezni in ne misli, da bo kmalu umrl.«

V drugem delu razpravlja prevzvišeni o pogubonosnih posledicah verske nebrižnosti za celo človeško družbo in še posebej za posameznika.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Pospalnil prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilat koloidni, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sindin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno sredstvo, steklenica 20 v.
Tropotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber voženin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratilo, volne, bombaža, sukanoa itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Sprejme se
več izurjenih delavk
in tudi cele družine
v predilnico na Kranjskem.

Ponudbe na upravo tega lista.

*Patniki v Ameriko
Materi tohijo dobro, po ceni in
nenesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Himeletxa
v Ljubljani Kolobovarske ulice 28.
Bankovna ulica dojo se brezplačno.*

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

„ZENIT“

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski materijal

Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

KUČ
BR. NOVAKOVIČ
LJUBLJANA-LAIBACH

KUČ

Zdravniško priporočeno kriticoreče vino, daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-50.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**

veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krill 50% prhranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkóczyjevih, istolako ugodne sodbe zapiranja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNE, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševjoti, popelin, deleni, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robovih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batististi, platneni in šifonasti žepni robovi. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko. Tovarna čevljev v Trziču, Gorenjsko.

Najmodernejšo podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg šte. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Cene najnižje. Cene najvišje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane

dežnike in

solnčnike

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

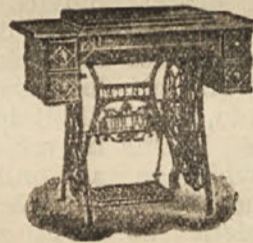
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani, Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Naiboliša, naisigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritičje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštahranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.